

811.163.41'373.43

<https://doi.org/10.18485/sj.2023.28.1.18>

БОРЂЕ Р. ОТАШЕВИЋ*
Институт за српски језик САНУ
Београд

Оригинални научни рад
Примљен: 18.10.2022.
Прихваћен: 13.12.2022.

НОВА ЛЕКSIKA У СРПСКОМ ЈЕЗИКУ У ВЕЗИ С РУСКО-УКРАЈИНСКИМ СУКОБОМ**

У раду се анализира нова лексика која се у српском језику појавила између 2013. и 2022. године, а у вези је с руско-украјинским сукобом започетим демонстрацијама на кијевском Тргу независности у новембру 2013. године. У екскерпираној грађи која се у раду наводи налази се 127 лексичких јединица.

Кључне речи: неологизми, околионализми, Русија, Украјина, српски језик.

1. ИСТОРИЈСКИ ОКВИР

Године 1922. формирана је Украјинска Совјетска Социјалистичка Република. Вођа Октобарске револуције В. И. Лењин одлучио је да у састав ове совјетске републике укључи и Донбас. Огромна већина становника Донбаса говорила је руски и себе је сматрала Русима. Совјетска власт спроводи украјинизацију руског становништва Украјинске Совјетске Социјалистичке Републике, не само у Донбасу јер су се милиони Руса и ван Донбаса нашли у њеним границама.

* djordje.otasevic@isj.sanu.ac.rs

** Истраживање спроведено уз подршку Фонда за науку Републике Србије, 7750183, Јавни дискурс у Републици Србији – PDRS / This research was supported by the Science Fund of the Republic of Serbia, #GRANT 7750183, Public Discourse in the Republic of Serbia – PDRS.

У пролеће 1941. године Степан Андријович Бандера, украјински политичар и вођа једне од две фракције *Организације украјинских националиста*, састао се са шефовима немачких обавештајних служби како би се договорили о формирању батаљона „Нахтигал” и „Роланд”. Том приликом је од нациста добио значајна финансијска средства за организовање субверзивних активности у Совјетском Савезу. Након уласка нациста на територију Украјинске Совјетске Социјалистичке Републике, 30. јуна 1941. године, С. Бандера и његова фракција *Организације украјинских националиста*, проглашавају независну украјинску државу. Одмах након тога Бандерина организација започиње погром Пољака и Руса. До краја Другог светског рата бандеровци су убили више од сто хиљада пољских цивила (у неким пољским изворима говори се о двеста хиљада) и велики број Руса и Јевреја.

Генерални секретар КПСС Никита Хрушчов 1954. одлучује да Крим издвоји из састава Руске СФСР и припоји га Украјинској ССР. И након тога становништво је задржало руско држављанство.

Године 1991. распада се Совјетски Савез и Украјинска Совјетска Социјалистичка Република постаје самостална држава у границама које је имала у СССР у том тренутку.

Крајем 2013. године украјински националисти организују демонстрације у Кијеву. Године 2014. извршен је државни удар. Председник Украјине, Виктор Јанукович, смењен је 22. фебруара те године. Долази до побуне становника Донбаса, који нису прихватили насилно смењивање легално изабраног председника Украјине, те издвајања две самопроглашене републике из састава Украјине – Доњецке Народне Републике и Луганске Народне Републике. Становници Крима на референдуму се изјашњавају за враћање Крима у састав Руске Федерације. Украјина не признаје резултате овог референдума и Крим и даље сматра својом територијом. Од 2014. до 2022. године трају сукоби украјинске војске и становника самопроглашене ДНР и ЛНР. Према тврдњама власти самопроглашених ДНР и ЛНР, у нападима украјинске војске на ове две републике од 2014. до 2022. године убијено је 14.000 цивила, а међу њима пет стотина деце. Гранатиране су, како они наводе, школе, болнице и стамбена насеља. Према тврдњама украјинске владе, Украјина је спроводила антитерористичку операцију на својој територији.

Оружане снаге Руске Федерације 24. фебруара 2022. године ракетирају војне циљеве на територији Украјине, а копнене снаге улазе на територију Донбаса. Русија истиче да се ради о специјалној операцији чији је циљ денацификација и демилитаризација Украјине, те заштита становника Донбаса над којима украјинске власти осам година спровode геноцид. Украјинска влада ово сматра агресијом.

2. ЕКСЦЕРПИРАНА ГРАЂА

Целокупна ексцерпирана грађа налази се у текстовима доступним на интернету. Ексцерпирани извори објављени су између јануара 2013. године и октобра 2022. године. Број употреба ових лексема веома је различит. Поједини окационализми¹ потврђени су само с неколико примера, у ретким случајевима чак и само с једним, док се неке лексеме срећу у стотинама текстова. Укупно је нађено 127 лексичких јединица. Већина њих су једноречни номинати – 111. Именичких синтагми је 14. Ексцерпирана су и два сложена придева.

азовац: Sam grb puka neodoljivo podseća na ono što su nosili vojnici zločinačkog Trećeg Rajha, a neretko se povlači i paralela sa grbom druge SS oklopne divizije „Rajh”. Ipak, „azovci” tvrde da njihov grb predstavlja slova „N” и „I”, што би требало да значи „Nacionalna ideja”. U njihovoj ikonografiji može se videti и „crno sunce”, simbol koji su tokom Drugog svetskog rata prisvojili nacisti, а и danas ga obilato koriste neonacisti и rasisti širom sveta (021.rs, 7. 3. 2022)².

азовски³, -а, -о: Kijev je insistirao да su azovski neonacisti и pripadnici njegovih redovnih snaga „sprečili sprovođenje navodnog ruskog plana за brzo zauzimanje obližnjeg Zaporožja и nisu dozvolili pristup administrativnoj граници Donjecka и Zaporožja” (kurir.rs, 17. 5. 2022).

ајдаровац: Заробљени „Ајдаровац” саветује саборце да се брже предају (sputnikportal.rs, 17. 5. 2022).

ајдаровски, -а, -о: Пожар је изгледа угашен, но problem и даље представљају *ajdarovske mine* (parapsihopatologija.com, 17. 9. 2014).

Антимајдан: 1. Међу главним верзијама за убиство Калашњикова, РИА Новости наводе да је повезаност са учешћем у покрету „Антимајдан” током промена власти у Украјини, убиство из користољубља и послови убијеног (politika.rs, 16. 4. 2015); 2. У Русији је основан друштвени покрет „Антимајдан”, чији назив недвосмислено асоцира на недавне догађаје у Украјини. Главни циљ новооснованог покрета је спречавање нереда који би могли да доведу до државног удара. „Антимајдан” је већ отпочео своју активност: у четвртак, 15. јануара 2015, чланови овог покрета су покушали да спрече забрањени митинг подршке осуђеном опозиционару Алексеју Наваљном на Мањежном тргу у центру Москве (rs.rbth.com, 21. 1. 2015); 3. Друга варијанта је да се организује српски Антимајдан. Да се окуља све што може и хоће око покрета који би имао два основна циља: заштита српских политичких интереса (кроз неприхватање нових условљавања било да се ради о Српској, Косову или евроинтеграцијама) и излазак из смртоносног загрљаја међународних финансијских институција (то је главни узрок економског таворења и претња да у догледној будућности можемо завршити као Грчка). Антимајдан

¹ Неолошка терминологија, не само српска, није уједначена тако да термине *неологизам*, *неологизам у ужем смислу*, *нова реч у ужем смислу*, *окационализам*, *узални неологизам*, *нормативни неологизам*, *стандардни неологизам*, *окационални неологизам*, *стилистички неологизам*, *ауторски неологизам*, *семантички неологизам*, *лексички неологизам*, *лексичко-семантички неологизам*, *неосемантизам*, *индивидуализам*, *индивидуализам-окационализам*, *потенцијална реч*, *кованица*, *хапакс* и др. лингвисти користе у различитим значењима (в. Оташевић 1993, Оташевић 2008 и др.).

² Ради уштеде простора наводи се само по један илустративни пример. Сви наведени цитати налазе се на интернету. Наводи се само први део адресе (без *www*. или *https://*) који показује о којем се извору ради, док се остатак, који често заузима неколико редова, изоставља. Уз помоћ било којег претраживача лако се може наћи цео текст. Треба имати на уму да су очитиледе словне грешке исправљене, као и да су у немалом броју текстова додавани дијакритички знаци. Након адресе наводи се датум када је текст објављен – уколико је то било могуће утврдити.

³ Семантички неологизми означени су звездичом.

као контра Мајдану. Антимайдан као средиште за артикулацију ставова и идеја којима ће се Србија супротставити даљим ученама и као покрет који ће ударити трасу за наше кретање у будућности (srpskistav.com, 9. 7. 2015).

антимайдан (прид. непром.): Грађани Одесе су тог дана организовали „антимайдан“ скуп у близини Дома синдиката за све оне који су били против дивљања националиста који су освојили власт на Мајдану у Кијеву. На њих су националисти нахушкали фудбалске навијаче из Харкова који су дошли у Одесу. Дошло је до туче, а они који су били у шаторском насељу који је био место окупљања оних против кијевског Мајдана, су побегли у зграду Дома синдиката. Зграда је запаљена и 32 особе су умрле од опекотина и гушења димом. Један број је погинуо скачући кроз прозоре, бежећи од ватре. Националисти су пуцали на људе па их је још шесторо умрло од прострелних рана (novosti.rs, 2. 5. 2022).

антимайдановица(а): Труханов је постао градоначелник Одесе после Мајдана 2014. године, привлачећи гласаче бивше Партије региона и антимайданисте којих је у том граду у то време било доста (informer.rs, 4. 9. 2022).

антимайдановац: Он тврди да је погинуло 116 припадника федералиста, антимайдановаца и др. који су се склонили у зграду Дома синдиката, коју су потом запали припадници Десног сектора, навијачи, и „мајдановци“ (novosti.rs, 5. 5. 2014).

антимайдановски, -а, -о: Крим: Антимайдановски демонстранти заузели зграду регионалне владе и парламента (ftp.nspm.rs, 27. 2. 2014).

антимайдански, -а, -о: 1. Локални антимайдански и проевромајдански лидери у Одеској области изразили су скептицизам у вези са Женевским саопштењем о Украјини од 20. априла. Лидери антимайдана су инсистирали на томе да нису циљали на отцепљење, већ на успостављање шире федералне државе под називом „Новоросија“ унутар Украјине (sr.m.wikipedia.org); 2. У Москви је уочи празника Дана браниоца Отаџбине (23. фебруар) одржан митинг, који је објединио грађане из свих крајева Русије, све оне што не желе понављање кијевског сценарија у својој земљи. Од самог почетка било је видно да је на антимайданску акцију дошло више људи, него што је раније било предвиђено – ако је пре митинга говорено о 10.000 људи, московска полиција је проценила да их је било 35-40 хиљада, док организатори говоре и о 50 хиљада учесника. Све те људе објединило је једно: жеља да мирно и цивилизовано изразе свој грађански став, који искључује подривање државног поретка у Русији и пружа подршку руском председнику Владимиру Путину (sloven.org.rs, 26. 2. 2015).

антимайдански (прид.): Odmah за њима dolazi i oko dvesta antimaјdanski raspoloženih građana da stane u заштиту spomenika (Vreme 1208, 27. 2. 2014).

Антирусија: У условима спољнополитичке борбе, некоме то не одговара, али му зато одговара да од Украјине направи Антирусију (arhiva.srb.informo, 30. 8. 2016).

АТОшник: Чини ми се да је на неки начин решено да се Украјина буквално ИЗ-НУРИ у овим суманути јуришима и тако припреми продор „ополченаци“ (који то давно већ нису!) бар до изнад Славјанска (са обавезним заузимањем Карачуна) на северу, а на западу све до Дњепра, при чему би аквизиције биле Мариупол и Мелитопол минимум, али то доводи по побуну у Харкову и Одеси и онда све гори, а АТОшници се окрећу од фронта и марширају на Кијев, следи општи грађански рат, где треба да трупе ЛНР, ДНР и других области НовоРусије буду хладне главе и да једну по једну од области суржучке Украјине преузимају, до иза Кијева и на север до Житомира! (nspm.rs, 16. 2. 2017).

Аутомајдан: 1. Представници украјинске радикалне организације „Аутомајдан“ блокирали су рад једног представништва Алфабанке у улици Жуковског и два представништва Сбербанке у улици Пушкинској и Булевару Тараса Шевченка (srb.news-front.info, 3. 4. 2017); 2. Каже и да је занимљиво да је 2013. године иста оваква акција била спроведена у Украјини. „Тада се звала Аутомајдан и тада су исто овако, стварајући саобраћајне гужве, ишли да уништавају једну земљу, ишли да изазивају сукобе и по налогу западних обавештајних служби уништили читаву једну земљу. Аутомајдан се изгледа понавља и у Србији, и изгледа да постоје људи који би да од Србије направе и ураде

оно што су некада радили у Украјини. На нашу срећу, на челу Србије се налази Вучић, а не Јанукович и нека се не надају да ће на овај начин успети да дестабилизују и сруше Србију”, поручио је Вулин (rts.rs, 9. 6. 2018).

Бандераленд: Азовци ће наставити да се херојски мотају по катакомбама, да саде лук, зигују, приређују свадбе и оне чувене патриотске шетње са буктињама? [...] Добродошли у Бандера-ленд! (iskra.co, 22. 4. 2022).

бандераш: РЕЋИТО је да су нове украјинске власти пригрлиле и поклич „Slava Ukraini”, који су користили „banderaši”, као што се устаški поздрав „За дом spremni” и данас чује у Хрватској (novosti.rs, 27. 2. 2022).

бандерашки, -а, -о: Nema sumnje da su zverstva džihadista grozna, no Ameri previdaju i ne priznaju da su zverstva koja čine ukrajinska voska i banderaške grupe isto toliko grozna zverstva, a njih naoružavaju i Evropa i Amerika (kurir.rs, 2. 10. 2014).

бандераштво: Azov bataljon nije nikakva „opskurna jedinica” godinama. Njihov neonacizam i *banderaštvo* je normalizovala Majdanska ukrajinska vlast (twitter.com, 20. 9. 2022).

бандеризам: За службену Варшаву је обожавање Bandere neshvatljivo. Pokolj u Volinju је међу најгорим зверствима над Полјацима, али се Banderi и његовим sledbenicima у школских удзбеницима и јавном животу Украјине одaje počast као heroјима. – Banderizam је постао deo државне идеологије, а генoцидна убиства у Volinju služe за обликовање новог украјинског идентитета – написао је бивши полјски премијер (pravda.rs, 5. 11. 2017).

Бандеристан: Ако би Donbas постао deo unitarnog Banderistana, Rusija bi morala da ga odseče od Carinske unije da bi zaštitila себе, Belorusiju, Kazahstan, Јermeniju и будуће чланice од неконтролисаног увоза из EU. Hunta је већ обзнанила да Banderistan неће више да сарађује са руском војном индустријом (intermagazin.rs, 10. 7. 2014).

бандеристички, -а, -о: Зар је фарса референдумом изражена воља већине грађана Херсонске и Запорошке области који су још 2014 покретом Антимайдан показали да не желе прихватити од ЦИА-е и МИБ оркестрирани Евромајдански пуч када су бандеристичке хуље издашно финансиране од стране Сороша и храњене од Викторије Нуланд извршиле агресију на Украјину, односно на легитимно, парламентарним и председничким изборима изабрану власт председника Јануковича и украјинску специјалну полицију „Беркут” (standard.rs, 30. 9. 2022).

бандеровац: 1. Nakon što su nacisti 1941. godine zauzeli grad Lavov, banderovci su masakrirali lokalne Јевреје. За vrijeme okupacije, они су вјерно служили нацистичком Rajhu. Banderovci су се одувјек разликовали по патолошкој и неоправданој суровости. Njihova зверства šokirala су čak и njemačke nacistе (srpskacafe.com, 3. 3. 2022); 2. „Moramo priznati, nacionalisti i banderovci, zajedno sa plaćenicima iz Amerike i Poljske, utrošili су mnogo snage i sredstava како би оjačали одбрану. Međutim, ništa од toga им nije pomoglo”, написао је Kadirov на Telegramu (nspm.rs, 14. 5. 2022).

бандеровски, -а, -о: 1. Među ciljevima festivala službeno се, osim „pomочи talentovanoј оmladini i razvoju ekološke svijesti”, navodi и „čuvanje sjećanja на Stepana Banderu као nacionalni simbol”. Prvi festival bio је posvećen obilježavanju 65 godina од osnivanja Ukraјinske pobunjeničke voјske. Kasnije су на festival pozivani veterani banderovskog pokreta као роčasni gosti (glassrpske.com, 9. 6. 2016); 2. Митраљези, цавелини, суви оброчи, па чак и бандеровска складишта хране сада су нам на располагању. Тако хваљена помоћ украјинској војсци коју пружају земље Европе и Америка је на крају нама од користи (pravda.rs, 9. 5. 2022).

бандеролог: U teoriji, već sada је potrebno hitno pripremiti војне јединice и formacije за masovnu mirovnu operaciju како би се sprečilo да banderolozi organizuju genocid u regijama istočne и jugoistočne Украјине. Ako Rusija pokuša да „odsedi”, као што је то činila Jugoslavija tokom bosanskog rata, čeka је ista sudbina (mycity-military.com, 23. 5. 2014).

Бандерштат: 1. O, kakvoj apokalipsi u uopšte govori, pošto Banderštat nema „jezgro да се zezne”, као одговор на stanje atomske zime (borba.info, 4. 10. 2022); 2. Ukraјinska pjevačica Jamala, pobjednik Evrovizije, nastupiće на manifestaciji која veliča nacističke saradnike

и kolaboracionistu Stepana Banderu, upozoravaju poljski i ruski portali. [...] Sporni festival popularno se naziva „Banderštat“ [...] Među ciljevima festivala službeno se, osim „pomoći talentovanoj omladini i razvoju ekološke svijesti“, navodi i „čuvanje sjećanja na Stepana Banderu kao nacionalni simbol“. Prvi festival bio je posvećen obilježavanju 65 godina od osnivanja Ukrajinske pobunjeničke vojske. Kasnije su na festival pozivani veterani banderovskog pokreta kao počasni gosti (glassrpske.com, 9. 6. 2016).

беркутовац: Курков се у почетку не solidарише са демонстрантима: назива их „мајданistas“, „radikalnim romantičarima koji nikada neće poraziti berkutovce – pa čak i ako pobeде, šta će biti posle toga?“ (pescanik.net, 18, 2, 2015).

вагнеровац: На руским телеграм каналима појавиле су се вести да заправо нико није kidnapовао Нужина у Кијеву, него да је он после размене заробљеника завршио у рукама вагнероваца. Ову тезу изнео је и Међународни комитет против корупције и тортуре „Гулаг.нет“, који је у недељу захтевао од председника Украјине Володимира Зеленског да појасни да ли је вагнеровац изручен руској страни (politika.rs, 15. 11. 2022).

веће*: У Украјини се догађа „евромајдан“ и „веће“. Млади еурофанатици који не знају да у Европи осим геј клубова и бордела, постоје и такве ствари као што је масовна незапосленост младих и полицијски водени топови, сумануто траже „Асоцијацију са Европом“ (srbijadanas.net, 3. 12. 2013).

дебандеризација: Могуће је извршити демилитаризацију, па чак и денацизацију, али дебандеризација, вероватно, неће успети. Може се зауставити, не дозволити да се шири, отерати назад у Галицију, али је мало вероватно да ће бити потпуно уништена (vaseljenska.net, 23. 4. 2022).

десносекторац: Desni sektor је, poput Azova, nacistička i rusofobna paravoјna formacija. Voјnici LNR nam pokazuju kompleks od nekoliko kuća i zgrada koji su desnosектораши pretvorili u svoje utvrđenje (standard.rs, 29. 6. 2022).

деукрајинизација: Denacifikacija će neminovno бити i deукрајинизација – odbacivanje велике i већаке инфлације етичке компоненте самоидентификације становништва територија историјске Малорусије i Novorusије, коју су започеле совјетске власти (kurir.rs, 3. 4. 2022).

Донбабве: Donbabwe (U kom ni manje ni više prema mom jučerašnjem saznanju 80% ljudi su poreklom Srbi) i Luganda su ti mesta gde је pala Talasokratija. Та два бојишта су ти njihova Heroneја. Odatle је sve počelo (forum.krstarica.com, 27. 10. 2016).

Евромајдан: Активисткиња „Евромајдана“ са неонацистичким везама постала менаџер Фејсбукa за јавну политику (kmpnovine.com, 5. 6. 2019).

евромајдановац: Евромајдановци су свој преврат назвали „револуција достојанства“ (fakti.rs, 30. 7. 2015).

евромајдански, -а, -о: Evromajdanski demonstranti уништили су spomenike који су били uspomena на украјинску борбу против nemačkog okupatora у Другом svetskom ratu (standard.rs, 25. 2. 2014).

Евромајдански пуч: Зар је фарса референдумом изражена воља већине грађана Херсонске и Запорошке области који су још 2014 покретом Антимајдан показали да не желе прихватити од ЦИА-е и МИБ оркестрирани Евромајдански пуч када су бандеристичке хуље издашно финансиране од стране Сороса и храњене од Викторије Нуланд извршиле агресију на Украјину, односно на легитимно, парламентарним и председничким изборима изабрану власт председника Јануковича и украјинску специјалну полицију „Беркут“ (standard.rs, 30. 9. 2022).

Европски зид: Влада Украјине до краја ће реализовати пројекат „Европски зид“, који подразумева подизање безбедносне ограде на граници са Русијом [...] Начелник украјинске граничне службе Виктор Назаренко рекао је на данашњој седници владе да је у дужини од 144 километра већ ископан антигенковски ров, широк четири и дубок два метра, а у дужини од 90 километара урађено је инжењеријско ојачање границе (rtv.rs, 18. 2. 2015).

Еврореволуција: А onda се desio kijevski Majdan: „evro-revolucija“, „revolucija ponosa“ која ovog meseca slavi godišnjicu svog užasnog klimaksa (pescanik.net, 18, 2, 2015).

Еуромајдан: Skoro sedam godina nakon što su protesti Euromajdana u ukrajinskoj prestonici dostigli krvavi vrhunac, mesto gde su se demonstranti sukobili sa snagama bezbednosti i dalje je mesto zločina (slobodnaevropa.org, 17. 2. 2021).

еуромајданавац: Џек, Јануковић није ваљао, али је радио сасвим fino и поштено. А сад кад су дошли ови Еуромајдановци, лућоносе прогреса и напретка Украјине побегao је главом без обзира ?!? [...] На демонстрацијaма у Кијеву, доказано је да су Еуромајдановци пучали из снајпера (021.rs, 27. 4. 2014).

еуромајдански, -а, -о: Јанукович је одбацио договор о слободној трговини са ЕУ ради фаворизовања договора са царинском унијом. Његова одлука подстакла је еуромајдански протест, који га је на крају одвео у егзил и водио до руске анексије Крима (nspm.rs, 21. 5. 2014).

Женеvски формат: Ми данас чујемо да министарски формат није једини, да постоје и други формати које треба активирати. Помињу „нормандску четворку” (РФ, Француска, Немачка, Украјина) и женеvски формат. О предности женеvског формата, а то је Русија, Украјина, САД и ЕУ, говори премијер Украјине Јаценук. Говорила је о томе и представница председника Украјине за регулisaње кризе Ирина Грашченко. Они су изјавили да женеvски формат, уз учешће не само представника ЕУ, већ и САД јесте оптималан (ambasadarusije.rs, 25. 8. 2014).

кадировац: Kadirovci se nalaze на 7 km од Кијева, у околини Ivankova. У борце је doleteo и сам Ramzan Kadirov, који је најавио да је главни задатак заузимање главног града Украјине. Да Џећени знају да се bore – нико не сумња (borba.info, 15. 3. 2022).

кримнаш: Колико год ко псовао Лужкова, он је био један од ретких званичника Руске Федерације који је активно подржавао руски Крим, кога већина садашњих „Крим-наша” није могла ни да замисли ван Украјине (naukaikultura.com).

кримнашизам: Do nedavno, izgledalo је да је parola „krimnashizam – Krim је naš” („krimnashizam” као krilatica на руским друштвеним мрежама) у свом изворном облику било stidljivo priznanje руског војног присуства тамо, али у исто време покушај да се оправда анексију због tzv већаћког referendumu. Очигледно, ovaj stidljivi „krimnashizam” више нема istu privlačni, konsolidirajuћи uticaj, који се огледа у apsolutно zapanjuјућем filmu „Krim: Povratak kući” (slobodnaevropa.org, 27. 3. 2015).

Луганда: Donbabwe (U kom ni manje ni više prema mom juћerašnjem saznanju 80% ljudi су poreklom Срби) и Luganda су ti mesta gde је pala Talasokratija. Та два бојишта су ti njihova Heroneja. Odatle је sve počelo (forum.krstarica.com, 27. 10. 2016).

мајдан: 1. Savetnik predsednika Putina otvoreno каже да је руски „gnev” због подршке Zapada Majdanу и „svrgavanju” Janukoviћа, фактички izazvao „pripremanje Krima” Rusiji и „podršku pobunjenicima на Donbasu” (republika.co.rs, септембар-октобар 2015); 2. Колико јучер било је богохулно супротстављати се „најнапреднијем делу друштва” које крчи пут из заосталости и ломи отпор разних „диктатора” који народу не жели „прогрес”. Какви избори, какви бақрачи, „прогрес” је незауостављив као набујала река. Но након свих „мајдана” светина је видела и другу страну, опаметила се, а власти су се прибрале (standard.rs, 12. 8. 2020).

мајданаш: 1. Без нестанка Украјине, Русија неће имати мира. Руска окупација Украјине би била глупост. Сву власт дати противницима Украјине. Користити исте методе, као мајданаши, онда свака част (pravda.rs, 5. 4. 2022); 2. Управо „пројекат Макеја” не значи „првенство Белоруске Совјетске Социјалистичке Републике и Лукашенкове Белорусије”, јер десакрализује центар Минска (дозвољавајући да га до јутра „држе” наркомани, алкохоличари и беспосличари – будући мајданаши) (pecat.co.rs, 19. 8. 2016).

мајданашки, -а, -о: Da ukrajinski nacionalisti, nacisti, nisu izabrali taktiku bezakonja, ne bi bilo ni separatista, а самим time ni stradanja, bilo duћnih bilo neduћnih... demokratska држава је ukinuta 22.2. i од tad postoji samo marionetska мајданашка kvislinška tvorevina (hercegbosna.org, 1. 8. 2014).

мајданиста: Kada sam prvi put došao na Majdan, nekoliko meseci posle prestanka nasilja, trg je još uvek bio šatorsko naselje okruženo barikadama od starih guma, delova automobila i nameštaja [...]. Preostali majdanisti još uvek su živeli pod šatorima, odbijajući da odu kućama (pescanik.net, 18, 2, 2015).

мајданистаг: Kurkov se u početku ne solidariše sa demonstrantima: naziva ih „majdanistas“, „radikalnim romantčarima koji nikada neće poraziti berkutovce – pa čak i ako pobeđe, šta će biti posle toga?“ (pescanik.net, 18, 2, 2015).

мајданлија: „Мајданлије“ у Украјини су по свој прилици спремне да предају своју отаџбину са све изнутрицама. Навикли су да се деценијама налазе на пословима код различитих газда (srbijadanas.net, 3. 12. 2013).

мајдановати: Kada majdanuju fašisti u Kijevu onda je to narod i ne sme se dirati a kada majdanuju Rusi u Donjecku onda je protiv njih dozvoljena i vojska. Dragi moji Ukrajinici kad shvatite da vas Amerikanci koriste kao sredstvo za podkurivanje sa Rusima vaša domovina Ukrajina neće postojati (b92.net, 13. 4. 2014).

мајдановац: 1. Заиста, мајдановце је мало занимало мишљење целе Украјине или њених појединих региона. Све супротне гласови су игнорисали, а све противнике Мајдана су аутоматски проглашавали „титушкама“ (погрдни назив за противнике не само мајдана). (fakti.rs, 30. 7. 2015); 2. Ускоро затим и маса окупљена „споља“ се разишла, а мајдановци довезени из Добоја (иначе јединог града у РС који се под градоначелником Обреном Петровићем придружио „заједници општина турског света“) необављена посла су враћени кући (seorom-istina.rs, 25. 1. 2016).

мајдановски, -а, -о: Videli smo da su SAD podržavali majdanovske proteste, te aktivno učestvovali u organizaciji istih. Videli smo da SAD učestvuju u prouzrokovanju ce-log tog nasilja i haosa, dok sa druge strane Putin nikako nije uzeo učešća ni u čemu sličnom (intermagazin.rs, 20. 4. 2014).

Мајданска револуција: Janukovič, koji je svrgnut „majdanskом револуцијом“ 2014, po dolasku na vlast januara 2011. tu odluku je poništio (novosti.rs, 27. 2. 2022).

мајдански, -а, -о: За Лукашенка се изненада отворила шанса да припремљени мајдански блицкриг претвори у дуготрајну борбу (vidovdan.org, 20. 8. 2020).

мајданија: Svi su videli kako na Majdanu ubijaju ljude iz snajpera, a ovo je Majdan i oni su prvi počeli. [...] Želim mu mnogo sreće i pameti jer nije samo zapad protiv njega, i RT podržava majdandžije (standard.rs, 12. 8. 2020).

мајдаун: У међувремену, државни тужилац Венецуеле Тарек Вилиам Сааб је рекао да је та институција издала 18 налога за хапшење због недавног покушаја да се организује државни удар. Нећемо судити о храбрости пучиста који се надају страном интервенцији. Тим пре – о њиховој искрености. У свим хемисферама „Мајдауни“ су слични (vidovdan.org, 9. 5. 2019).

мајдауновац: Janukovič, njegovi poslanici i policija su se evakuisali iz Kijeva i praktično ga predali majdaUnovcima u rasulu. Sutra u Harkovu imaju skup južnih i istočnih oblasti, kao krimске autonomije, gde se može desiti proglašenje otcpljenja (nspm.rs, 22. 2. 2014).

Мински споразум: Он је скренуо пажњу на то да Кијев не испуњава одредбе Минских и нормандијских споразума о Донбасу, а да представници Кијева дају изјаве да те споразуме није потребно поштовати или да могу да се имплементирају само делимично (intermagazin.rs, 19. 1. 2021).

Мински формат: Ни притисци на фронту, ни међународни притисци, ни покушаји застрашивања неће довести ни до чега. Најбоље што се може учинити је да преговарамо једни са другима користећи нормандски и мински формат – додао је он (novosti.rs, 24. 10. 2021).

Натовизија: Па Еуровизија већ више од 6 година није него је натовизија! 2016. г. на такмичењу натовизије победила је Украјина и певачица Цамила чији цео текст песме мржња према Русима! Пре 2 дана у финалу код гласање жирија представница пољског жирија је рекла дајемо 12 поена Украјини, и слава Украјини са зиг хајл поздравом! (pescat.co.rs, 16. 5. 2022).

нацистичко-бандеровски, -а, -о: Ако украјинска влада не може да остане независна и прокремљјовска, како је закључио, онда ће је на то отворено натерати. Такође је почео да верује сопственим пропагандистима да Украјином влада нацистичко-бандеровска hunta. Савршен изговор за „denacifikovanje“ Украјине (webtribune.rs, 8. 3. 2022).

Небеска стотина: Иначе, називи омладинских група ОУН – „сто храбрих младића“ и „сто храбрих девојака“ – одмах дочаравају још једно смешно и страно руској Украјини име – „небеска стотина“ (vaseljenska.net, 23. 4. 2022).

необандеровци: Neobanderovci shvataju да је njihova stvar izgubljena и да нема где, да чекају милост (borba.info, 5. 3. 202).

необандеровски, -а, -о: Необандеровски режим, утврђен у Кијеву, фактички су пресликане усташе или косовске балије. Историја, као што се зна, најбољи је учитељ (srbinaokup.info, 25. 11. 2014).

новобандеровци: Moram да budem pesimista али mislim да novobanderovci неће pristати на otvaranje humanitarnih koridora (borba.info, 5. 3. 202);

Новорусија*: Novorusija је teritorija budućnosti. A sada ће usklik „Krim је naš“ izgledati као kompromis и polumera. Duh који живи у Donbasu промениће све. Ne samo у Novorusiji, већ и у самој Rusiji. Nije га lako skinuti са dnevnog reda (standard.rs, 23. 2. 2022).

Нормандијска четворка: Саветници председника Русије, Украјине, Француске и Немачке који су се данас састали у Паризу у оквиру преговора Нормандијске четворке, у заједничком саопштењу су потврдили своју посвећеност одржању прекида ватре на истоку Украјине договореног споразумом из Минска (rtv.rs, 26. 1. 2022).

Нормандијски споразум: Он је скренуо пажњу на то да Кијев не испуњава одредбе Минских и нормандијских споразума о Донбасу, а да представници Кијева дају изјаве да те споразуме није потребно поштовати или да могу да се имплементирају само делимично (intermagazin.rs, 19. 1. 2021).

Нормандијски формат: Он сматра да је рад „нормандијског формата“ добар, али га брине изјава украјинског председника Владимира Зеленског да би Мински споразуми могли да буду ревидирани (srb.news-front.info, 22. 12. 2019).

Нормандска четворка: Ми данас чујемо да министарски формат није једини, да постоје и други формати које треба активирати. Помињу „нормандску четворку“ (РФ, Француска, Немачка, Украјина) и женевски формат. О предности женевског формата, а то је Русија, Украјина, САД и ЕУ, говори премијер Украјине Јаценук. Говорила је о томе и представница председника Украјине за регулисање кризе Ирина Грашченко. Они су изјавили да женевски формат, уз учешће не само представника ЕУ, већ и САД јесте оптималан (ambasadarusije.rs, 25. 8. 2014).

Нормандски формат: Ни притисци на фронту, ни међународни притисци, ни покушаји застрашивања неће довести ни до чега. Најбоље што се може учинити је да преговарамо једни са другима користећи нормандски и мински формат – додао је он (novosti.rs, 24. 10. 2021).

окупендум: Štaviše, održан је referendum. / Mihail Sokolov: Ovo nije referendum, већ „okupendum“ (podarilove.ru).

постевромајдански, -а, -о: Petro Porošenko, post evromajdanski predsednik Украјине, pred којим је narednog meseca teška izborna bitka nakon zastoja у ključnim pravosudnim reformama и nakon toga što nije uspeo да procesuirа odgovorne organizatore ubistava tokom Evromajdana, bio је у pratnji predsednika Evropskog saveta Donalda Tuska 19. februara који је на mestu krvoprolića одао počast „Nebeskoj stotini“ (slobodnaevropa.org, 22. 2. 2019).

постмајдановски, -а, -о: Вратимо се расправи о акцијама грађана постмајдановске Украјине који су се противили преврату (fakti.rs, 30. 7. 2015).

постмајдански, -а, -о: Postmajdanski ukrajinski politički monolit, isklesan на barikadama „Revolucije dostojanstva“, sve čujnije puca, prekrivajući се mrežom pukotina које се stalno produbljuju. Други fundamentalni raskol у Украјини nastaje između glavnih bandi

Майдана, које су сада приморане да уђу у жестоке борбе за брзо нестајуће ресурсе земље (intermagazin.rs, 23. 5. 2015).

предмајдански, -а, -о: I предмајданска Украјина (без њега би данас била цела) је била несврстана земља (politika.rs, 2020).

премајдански, -а, -о: Моје прво (и за сада једино) путовање у „право иностранство” – где не само да је новач другачији, као у преммајданској Украјини и Белорусији, већ и визни режим, и, што је најважније, неразумљив језик – догодило се (call-boys.ru, 22. 8. 2020).

пробандеровски, -а, -о: Евромајдановци су свој преврат назвали „револуција достојанства”. Међутим, име не одговара стварности, и то су годину и по дана касније почели да признају чак и они који су подржавали преврат. Постало је очигледно да су се једноставно десили прерасподела власти – преврат. И то не само да није био тријумф украјинског поноса, већ је све потпуно супротно. Да, и сам преврат је извела пробандеровска мањина, која је чак и данас, у условима тоталне и неселективне пропаганде, и даље остала мала група (fakti.rs, 30. 7. 2015).

проевромајдански, -а, -о: Локални антимајдански и проевромајдански лидери у Одеској области изразили су скептицизам у вези са Женевским саопштењем о Украјини од 20. априла. Лидери антимајдана су инсистирали на томе да нису циљали на отцепљење, већ на успостављање шире федералне државе под називом „Новоросија” унутар Украјине (sr.m.wikipedia.org).

промајдановац: Сукоби су кулминирали 2. маја, када су стотине наоружаних проруских активиста напале марш јединства у центру града, што је довело до тога да су проукрајински милитанти запалили Дом синдиката у који су проруски милитанти били присиљени унутра. У сукобима је погинуло 46 антимајдановаца и два промајдановаца, а више од 200 људи је повређено (sr.m.wikipedia.org).

промајдановски, -а, -о: Mislim da zapinje baš kod ovoga, logičnije mi je da je 1/3 promajdanovska, 1/3 proruska, i 1/3 koja nije ni za EU integraciju a nisu baš ni za to da im se Rusi mešaju, tj. Ukrajinci koji bi možda da sami reše problem sa Nacistima, ali da zadržе celovitost zemlje (mycity-military.com, 24. 5. 2015).

промајдански, -а, -о: „Тaj promajdanski diskurs je slomljen, počelo je kritičnije izveštavanje”, каже Вајс. Да ли је то знак да су репортери коначно почели прецизније да гледају на ствари? (dw.com, 19. 4. 2014).

Револуција достојанства: Револуција на Мајдану, или како је у Украјини зову „Револуција достојанства” преокренула је 2014. године савремену историју државе и односе са Русијом (mojnovisad.com, 20. 3. 2022).

Револуција поноса: А онда се десило киевски Мајдан: „евро-револуција”, „револуција поноса” која овог месеца слави годишњицу свог užасног климакса. „Још једна украјинска револуција?”, помислио сам кад је почела. Хилjade људи окупило се да протестује против Јануковићевог одлуке да напусти уговор о приступању ЕУ у замену за 15 милијарди долара из Кремља. Протести су постали насилни и убијено је на стотине људи, пре него што је Јануковић побегao у Русију (pescanik.net, 18, 2, 2015).

рускоколонаш: Уместо тога, вајка се Кишјунас, „ми, једини у Европи, подмукло и ратно-профитерски не укидамо авио-саобраћај с Москвом”, а „у TV програму Реč на реč, чак пет рускоколонаша подржавају Русију против усамљеног и мућеног Lutовца” (ти „рускоколонаши” били су из DJB, DSS, Zavetnika, SPS и SNS) (standard.rs, 1. 6. 2022).

сорошевско-мајдановски, -а, -о: Драшко Станивуковић, ПДП-ов „млади лидер”, је улични сорошевско-мајдановски активиста и (уз Стефана Благоића) предводник ПДП-ове невладине „удруге” РеСтарт Српска (forum.krstarica.com, 2. 1. 2019).

титишки: Заиста, мајдановце је мало занимало мишљење целе Украјине или њених појединих региона. Све супротне гласови су игнорисали, а све противнике Мајдана су аутоматски проглашавали „титишкама” (погрдни назив за противнике не само мајдана). (fakti.rs, 30. 7. 2015).

Украдина: Оно што је Сирија била за ИСИС сада је Украдина за нацисте (muscity-military.com, 25. 11. 2015).

Украјинска револуција достојанства: „Украјинска револуција достојанства” – заиста спектакуларан еуфемизам за од стране запада организовано свргавање легално изабраног председника државе, нацистичко дивљање, убиства демонстраната снајперским хицима са кровова зграда у циљу изазивања додатног револта, спаљивање више десетина живих људи, Руса, у Одеси и ко зна шта све још преко тога. Достојанствено и изнад свега европски, нема шта (nspm.rs, 25. 10. 2022).

Укри: Лако се и насмејати новим историјским митовима, у којима древни Укри стварају цивилизацију пре Римљана, Козаци плове у подморницама, а Бетовен краде мотиве из укрофолклора (arhiva.srbinfo.info, 30. 8. 2016).

укровски, -а, -о: Сцене које сам видео не могу се описати. Контузовано трогодишње дете које пред нашим очима силази с ума вршитећи нељудским гласом. Свештеници који одједном опевају цео улаз у зграду, обилазећи одједном десетак ковчега постављених поред улаза са породичним домовима покојника. Ето, ради тога је, да би зауставили то чудовишно укровско „миротворство”, главнокомандујући и одлучио да изведе снаге самоодбране из Славјанска (borbazaveru.info, 9. 7. 2014).

укроемпатичар: Читам Твитер критику Маркеса, како је морбидан и конфузан. И то је све што ми треба за лаку ноћ у овом свету маски, дистанце, укро-емпатичара (9. 3. 2022).

укрољубац: Par Ukroľjubaca od tolikog Hersona je NIŠTA... i to gle čuda... za 9 meseci nisu ih pobili mrski Rusi... A da... sad ce fejk epizoda „Buča”... u kojoj Ukri dovoze i žive i mrtve (forum.krstarica.com, 12. 10. 2022).

укромит: Стога, мора се бирати између нормалног живота – и укромита. Између нормалног живота – и сиромаштва зарад вођења „рата са Русијом” под руководством „демократа” (arhiva.srbinfo.info, 30. 8. 2016).

укронацизам: Kakav um može da stoji iza ukronacizma „Desnog sektora” i „Azova”? Zoran Čvorović o tome kaže: „Kako piše poznati ruski vojni reporter Oleg Blohin, ukrajinski „doktor Mengele”, Genadij Druzenko, koji je svojim lekarima naredio da kastriraju zarobljene Ruse, jer „nisu ljudi, već bubšvabe”, završio je Teološki fakultet (pravda.rs, 30. 3. 2022).

укронацист(а): Папа Франјо, наравно, од 2014. до 2022, није рекао ни реч о страдању цивила на Донбасу, када су укронацисти убјали невине грађане (преко 14 hiljada њих!) и bacali, iz aviona, poruku ruskojezičkom stanovništvu ove oblasti: „Nama ne trebaju ljudi, treba nam zemlja” (pravda.rs, 30. 3. 2022).

укронацистички, -а, -о: Ни реч папа Франјо није рекао о укронацистичким злочинцима против Донбаса – ни онда, ни данас (pravda.rs, 30. 3. 2022).

Укроп: Укропи ће правити „Рачке”, „Маркале”, „Васе Мискина”... чак и „Сребренице” али руска машина меље брзином којом могу да буду задовољни или незадовољни само руски генерали и државни врх (standard.rs, 7. 4. 2022).

Укропатија: А може Ужгород и тај део укropатије до Лавова да постане Мађарски, верујем да Руси не би имали ништа против (pravda.rs, 26. 5. 2022).

укропизам: Запад [he] морати КРОТКО да АМИНУЈЕ и допусти да Руси дођу до близу Лавова и Луцка, где ће Пољаци са друге стране ФРОНТА „намиривати ДУГОВЕ” још од Волинске реље, тако да ће Галицијској идеологији би СЛОМЉЕНА КИЧМА, а тиме и укупном укropизму (nspm.rs, 16. 2. 2017).

Укропија: О враћању у Укропију не може бити ни речи. А можемо преговарати о некој врсти суживота са Украјином. Укропија може опет постати Украјина када на њеном челу не буде садашње злочиначке власти и када у њој започне процес денацификације са суђењем ратним злочинцима (vostok.rs, 4. 6. 2016).

укропијски, -а, -о: UKROPIJSKI GENIJAL NA DJELU – propaganda mobilizacije za ukrajinske oružane snage (srbinfo.info, 7. 9. 2015).

Укропистан: Треба признати да је Украјина окупирана, бар од 2014-те. И, одатле, то је само Укропистан. Накарадна дивоградба на темељима Украјине, фалсификат од

„државе”, неуспели абортус, са коме се не поистовећују здраворазумски Украјинци и Руси, који су држављани Украјине (forum.krstarica.com, 27. 4. 2022).

укропитек: Analiza gubitaka kod Bjelogorovke. Očigledno da ima dosta ukro tehnike (uglavnom osnovna verzija BMP-1 koju Rusi ne koriste). Ali ukropiteci i njihovi fanovi su odmah sve pripisali Rusima (forum.krstarica.com, 12. 5. 2022).

укропски, -а, -о: Mislim da širiš ukropsku propagandu, Rusija se ubistvima ne bavi, to rade ukroteroristi pa posle pričaju da Rusija ubija svoje (forum.krstarica.com, 8. 2. 2017).

укроснаге: Посебно је увредљиво слушати критичаре и „здесна” и са „лева”. Јер ни о каквој завери са укро-снагама, које су још једном покушале да нас униште приликом изласка војске, није могло бити ни речи. Такође нема говора ни о нашим „страшним губицима” приликом изласка војске. Зашто понављају лажи укра!?! (borbazaveru.info, 9. 7. 2014).

укротероризам: А ни овим другим се не бић хвалио, Валериј Кулеšov је био обичан блогер који није имао никакве везе са руским властима. Класични *укротероризам* (hercegbosna.org, 17. 6. 2022).

укротерориста: Укротерористи поново напали руску територију (vaseljenska.net, 29. 4. 2022).

укротерористички, -а, -о: Ostaci raketa od Himze u Jelenovki, где је укротерористичка власт побила своје терористе који су почели да причају истину о томе шта су радили и ко им је то наредио (hercegbosna.org, 129. 7. 2022).

укрофашизам: Neka se stanovništvo, које је устало против укрофашизма у Донјецку и Луганску, само обрачуна са Кијевом (standard.rs, 20. 6. 2015).

укрофашиста: Оружане формације укрофашиста, shvataјући безнадежност свог отпора, у својој немоћној мржњи уништавају све што им се нађе на путу приликом повлачења (novosti.rs, 27. 2. 2022).

укрофашистички, -а, -о: Svi ukrofašistički okupatori који доду на нашу земљу лежаће мртви. Кијевска hunta није спремна да поштује договоре из Мінска, варварским начином нарушавајући норме међународног права (pravda.rs, 19. 12. 2016).

укрофил: И сада Метис и остали вашингтонски „укрофили” покушавају да увере светску јавност да су моћни преносни противтенковски системи цевелин неопходни Кијеву „ради одбране од руске агресије” (svarog.nubl.org).

укрофилски, -а, -о: Brisaćete ukrofilске tvitove као што сте brisали antifa simbole (twitter.com, 21. 4. 2022).

укрофоб: Kad је i *ukrofbob* @darda izgubio nadu i digao ruke od Rusa, onda možete misliti koliko је sати (forum.krstarica.com, 1. 10. 2022).

укрофолклор: Лако се и насмејати новим историјским митовима, у којима древни Укри стварају цивилизацију пре Римљана, Козаци плове у подморницама, а Бетовен краде мотиве из укрофолклора (arhiva.srbinfo.info, 30. 8. 2016).

Усрајина: И шта је овде шокантно? Усрајина је вештачка држава као што је била шугославија а Срби и Руси ловина (pravda.rs, 28. 8. 2021).

Усрајинац: Mimo toga што njihova crkva priznaje papu као врховног верског поглавара, usrajinci namerno granatiraju i ruše ruske pravoslavne crkve, па зашто онда још увек tvitujete да су usrajinci pravoslavni? (twitter.com, 29. 7. 2022).

усрајински, -а, -о: НЕ значи да је вест била усрајински спин. Чињеница је да Козлова – НЕМА!! (srbinfo.info, 1. 9. 2018).

федералист(а)*: Он тврди да је погинуло 116 припадника федералиста, анти-мајдановаца и др. који су се склонили у зграду Дома синдиката, коју су потом запали припадници Десног сектора, навијачи, и „мајдановци” (novosti.rs, 5. 5. 2014).

холодомор: Тако су они одлучили казнити Русију ради „Holodomora”, мита према којем су Руси почетком tridesетих година прошлог stoljeća над Украјинцима počinili genocid, izgladnјујући ih до смрти (standard.rs, 12. 8. 2020).

холодомор 2.0: Na forumima „patriota Ukrajine” može se pročitati i da se na teritorijama, gde su ukopani nacisti i Oružane snage Ukrajine pod njihovom kontrolom namerno ruše mostove, kako bi se stvorili preduслови za „Holodomor 2.0” (borba.info, 27. 3. 2022).

Посебну групу чине деантропонимни неологизми с презименом *Путин* у основи. У грађи за наш *Речник деантропонимних неологизама*⁴ налази се седамдесет таквих лексема: *антипутинизам, антипутинист(а), антипутиновац, антипутиновка, антипутиновски, антипутиновски* (прил.), *антипутински, антипутински* (прил.), *депутинизација, депутиновати, постпутинизам, постпутиновски, пропутиновац, пропутиновски, пропутиновски* (прил.), *пропутински, пропутински* (прил.), *противпутиновски, Путведдев, путинац, путинаш, путинизам, путинизација, Путинија, путинијада, путинијанац, путинијанка, путинист(а), Путинистан, путинитис, Путинка, путинка* (1), *путинка* (2), *Путинланд, Путинландија, Путинленд, путиновање, путиновати, путиновац, Путиновка, путиновка* (1), *путиновка* (2), *путиновски, путиновски* (прил.), *путиноид, путиноидни, -а, -о, путинократија, путинолик, -а, -о, путинолог, путинологија, путинољуб, путинољубац, путинољубље, путиноман, путиноманија, путиномрзац, путинофаг, путинофил, путинофилија, путинофилка, путинофилски, -а, -о, путинофилски* (прил.), *путинофоб, путинофобија, путински, -а, -о, путински* (прил.), *путинче, путинчић, Путлер, Суперпутин.*

Један број ових неологизама појавио се у српском језику и пре отпочињања демонстрација на Мајдану 2013. године, тако да се они не могу доводити у везу с руско-украјинским сукобом. За три четртине ових деантропонимних неологизама и околионализама немамо ниједну потврду пре 2013. године. Њихов број, као и фреквенција, у српском дискурсу су се упадљиво повећали након отпочињања специјалне операције/руске агресије у фебруару 2022. године. Ипак, пошто се за већину ових деантропонимних неологизама не може са сигурношћу утврдити да су директно повезани с руско-украјинским сукобом, у овом раду неће бити узети у обзир.

3. ТВОРБЕНА АНАЛИЗА

Највећи број ексцерпираних лексема творен је афиксацијом. Сложенице и полусложенице срећу се ређе.

Чешћи префикси:

анти-: Антимајдан, антимајданавац, антимајдановски, антимајдански, антимајдански (прил.), Антирусија

⁴Мали део те грађе обрађен је у три до сада објављена наставка *Речника деантропонимних неологизама* (Оташевић 2021а, Оташевић 2021б, Оташевић 2022б). Због специфичности овог речника део прикупљене грађе неће бити обрађен.

пост-: постевромајдански, постмајдановски, постмајдански

про-: пробандеровски, проевромајдански, промајдановац, промајдановски, промајдански.

Чешћи суфикси:

-ац: азовац, **ајдаровац**, антимајдановац, бандеровац, беркутовац, вагнеровац, евромајдановац, еуромајдановац, кадировац, мајдановац, мајдауновац, необандеровац, новобандеровац, промајдановац, укрољубац

-ск-: азовски*, *ајдаровски*, антимајдански, антимајдански (прил.), бандерашки, бандеристички, бандеровски, евромајдански, еуромајдански, мајданашки, мајдановски, мајдански, нацистичко-бандеровски, необандеровски, постевромајдански, постмајдановски, постмајдански, предмајдански, премајдански, пробандеровски, проевромајдански, промајдановски, промајдански, сорошевско-мајдановски, укровски, укронацистички, укропијски, укропски, укротерористички, укрофашистички, укрофилски, усрајински

-ист(а): антимајданист(а), мајданиста, укронацист(а), федералист(а)*

-изам: бандеризам, кримнашизам

-изација: дебандеризација, деукрајинизација.

Чешћи префиксоиди:

евро-: Евромајдан, евромајдановац, евромајдански, Евромајдански пуч, Еврореволуција

еуро-: Еуромајдан, еуромајдановац, еуромајдански

укро-: Укропатија, укропизам, укрснаге, укротероризам, укротерориста, укротерористички, укрофашизам, укрофашиста, укрофашистички, укрофил, укрофилски, укрофоб, укрофолклор.

Суфиксоиди су ретки.

Међу ексцерпираним лексемама налази се једанаест контамината (сливеница): *Донбабве*, *Луганда*, *мајдаун*, *мајдауновац*, *Натовизија*, *окупендум*, *Украдина*, *Укропитек*, *Усрајина*, *Усрајинац*, *усрајински*. Четири сливенице су линеарне (елементи су сукцесивни, уз могуће преклапање), нелинеарних је седам (једна реч се „улива” у другу, уз обавезну звучну сличност улазних компонената и сливенице⁵).

Линеарне сливенице имају следећу структуру⁶:

- 1) а + г: Донбабве < *Донбас* + *Зимбабве*, окупендум < окупација + референдум
- 2) а + вг: Луганда < *Луганск* + *Уганда*
- 3) аб+ г: Натовизија < *НАТО* + *Евровизија*, Укропитек < *Укроп* + *Аустралопитек*⁷.

⁵ В. Оташевић 2022а.

⁶ Делови компонената које улазе у састав сливенице дати су курзивом, а фонеме/слова које се преклапају подвучени су. Почетни део прве улазне речи представљен је словом *а*, а завршни део словом *б*. Почетни део друге улазне речи представљен је словом *в*, а завршни део словом *г*. Цела прва реч представљена је словима *аб*, цела друга реч представљена је словима *вг*.

⁷ Овај okazaционализам могуће је рашчланити и другачије: *Укро-* + *-питек* (грч. *πίθηκος* – мајмун).

Укропитек је сложена сливеница јер је елемент *Укроп* у украјинском и руском језику састављен од две речи. У лингвистичкој литератури се срећу различита тумачења лексеме *Укроп*: „украинский патриот”, „український опір”, „украинское сопротивление”, „украинский ополченец” (Белевцева 2016, Васиљев/Подсохин 2016: 13, Кошкарлова 2016: 41, Радченко 2016: 227, Подсохин 2017: 243, Кириљук 2018: 60, Радченко/Архипова 2018: 203, Капела 2018: 149, Заводна 2021: 142 и др.)⁸. У српски језик именица *Укроп* ушла је у „готовом” облику па њена творбена структура изворним говорницима српског језика није позната иако је очигледно да се први део ове речи односи на Украјину и Украјинце. Сливенице *Донбабве* и *Луганда* такође су преузете из руског или украјинског језика, али је њихова творбена структура провидна. У украјинском језику, међутим, околионализми *Луганда*, *Лугандон*, *Лугандонія*, *лугандонці* имају другачије конотације него што *Луганда* има у српском језику, јер постоји звучна сличност ових лексема с колоквијалним украјинским називом за презерватив (в. Куз 2014: 136).

Нелинеарне сливенице имају следећу структуру⁹:

- 1) цела левострана континуирана уливница с изменом слова друге речи:
Украдина < укради λ¹⁰ Украјина
- 2) крња левострана континуирана уливница с изменом слова друге речи:
Усрајина < усрани λ Украјина
- 3) цела деснострани континуирана уливница са ширењем друге речи:
Мајдаун < даун λ Мајдан.

У контаминату *Мајдаун* уливница *даун* односи се на болест (Даунов синдром). Овај околионализам преузет је из руског језика.

У руској и украјинској лингвистичкој литератури околионализам *Укропија* најчешће се сматра за контаминат, састављен од делова именица *Украјина* и *Европа*: „Укропия (Украина + Европа + иј(я))” (ц. Жданова/Рацибурска 2015: 400), „*Укропия – Украина + Европа*” (ц. Соснина 2021: 6), „Украина це Европа” (ц. Катермина 2017: 139) и др. Иако се овај околионализам у српском језику среће у десетак текстова, ни у једном од њих се из контекста не може закључити да је то контаминат. Много је вероватније да је за српске говорнике ово изведеница (*Укроп + -ија*), са значењем „земља, држава Укропа”.

⁸ УКРОП је скраћеница украјинске политичке партије Украинское Объединение Патриотов/Українське об'єднання патріотів (Попко 2015: 28, Степаненко 2017: 161, Громовенко 2021: 117 и др.).

⁹ О класификовању нелинеарних сливеница в. Оташевић 2022а: 145–152.

¹⁰ Знак λ користимо за означавање уливања једне речи у другу.

4. КЉУЧНЕ РЕЧИ РУСКО-УКРАЈИНСКОГ СУКОБА

У српској лексици везаној за руско-украјински сукоб упадљиво се истичу две основе: *мајдан* и презиме *Бандера*.

Међу ексерцираном новом лексиком чак тридесет осам лексичких јединица садржи основу *мајдан*: *Антимајдан*, *антимајдан* (прид. непром.), *антимајданист(а)*, *антимајданавац*, *антимајдановски*, *-а*, *-о*, *антимајдански*, *-а*, *-о*, *антимајдански* (прил.), *Аутомајдан*, *Евромајдан*, *евромајданавац*, *евромајдански*, *-а*, *-о*, *Евромајдански пуч*, *Еуромајдан*, *еуромајданавац*, *еуромајдански*, *-а*, *-о*, *мајдан*, *мајданаши*, *мајданашки*, *-а*, *-о*, *мајданиста*, *мајданистас*, *мајданлија*, *мајдановати*, *мајданавац*, *мајдановски*, *-а*, *-о*, *Мајданска револуција*, *мајдански*, *-а*, *-о*, *мајданција*, *мајдаун*, *мајдаунавац*, *постевромајдански*, *-а*, *-о*, *постмајдановски*, *-а*, *-о*, *постмајдански*, *-а*, *-о*, *предмајдански*, *-а*, *-о*, *премајдански*, *-а*, *-о*, *проевромајдански*, *-а*, *-о*, *промајданавац*, *промајдановски*, *-а*, *-о*, *промајдански*, *-а*, *-о*, *сорошевско-мајдановски*, *-а*, *-о*.

Иако у српском језику одавно постоји турцизам *мајдан* („место где се копа руда, рудник ; место где се вади камен, каменолом ; уопште налазиште, место копања неке природне сировине”, ц. РСАНУ: XI, 777), уз неологизам *мајдан*, везан за руско-украјински сукоб, нисмо ставили звездицу којом се означавају семантички неологизми, без обзира што и руска реч *мајдан* има порекло из турских језика¹¹.

Под утицајем екстралингвистичких фактора, као резултат метонимијског преноса, именица *мајдан* у руском језику добија почетком 21. века ново значење „побуна, немири у Украјини”. Први пут се у том значењу ова именица почела употребљавати у време „Наранцасте револуције”¹² (в. Безрукова 2016: 184). Након државног удара у Украјини 2014. године, ова именица добија и

¹¹ „Рассмотрим формирование такой специфической семантики на примере известной лексемы майдан. Как свидетельствуют лексико-графические источники, в русский язык она была заимствована из тюркских языков, в которых появилась под влиянием арабского *maidan* (mainan) от < *maida*, что означает «быть движимым»” (ц. Безрукова 2016: 181).

¹² Након другог круга председничких избора у Украјини крајем 2004. године, на којима је и *de jure* и *de facto* победио Виктор Јанукович, његов противкандидат, Виктор Јушченко, позвао је своје гласаче да изађу на улице јер је, по његовом мишљењу, дошло до изборне крађе. Након серије уличних демонстрација 2005. године Врховни суд Украјине је поништио изборе и наредио расписивање нових избора. На поновљеним изборима победио је Виктор Јушченко. Иако је „Наранцаста револуција” несумњиво једна од „обојених револуција”, којом је подржан прозападни кандидат, који је добио огромну подршку гласача на западу Украјине, док су за Јануковича гласали на истоку и југу, где је у већини рускојезично становништво/украјинизовани Руси/Руси, у овом раду се за почетак руско-украјинског сукоба узима 2013. година. Иако је до различитих сукоба између Украјинаца и рускојезичног становништва/украјинизованих Руса/Руси у Украјини свакако долазило и знатно раније, у српском језику се већи број нових речи везаних за овај сукоб јавља тек 2013. године.

друга значења (в. Химик 2015: 160–162, Безрукова 2016, Баребина/Семјонова 2017: 195, Соснина 2021: 50–51 и др.).

И у српском језику неологизам *мајдан* је вишезначан. У основном значењу односи се на побуну и масовне демонстрације које су почеле 21. новембра 2013. године у Кијеву, на Тргу Независности (укр. Майдан Незалежності), након што је влада одбила да потпише споразум о ближој интеграцији с Европском унијом, а кулминирале су државним ударом и сменом председника Виктора Јануковича 22. фебруара 2014. године: „*Savetnik predsednika Putina otvoreno kaže da je ruski 'gnev' zbog podrške Zapada Majdanu i 'svrgavanju' Janukoviča, faktički izazvao 'pripajanje Krima' Rusiji i' podršku pobunjenicima na Donbasu*” (republika.co.rs, септембар-октобар 2015); Aleksandar Vasović о Украјини од Мајдана до sukoba danas (youtube.com, 9. 3. 2022); PET GODINA OD MAJDANA U UKRAJINI (*ekspres.net*, 24. 1. 2019). Синоними за ово значење су *Евромајдан* и *Еуромајдан*. Неологизам *мајдан* може да се односи и на Наранцасту револуцију из 2004–2005. године и на демонстрације и државни удар из 2013–2014: „Исти такви скупови људи су били на два Мајдана у Кијеву и исти су постови по друштвеним мрежама” (srb.news-front.info, 11. 11. 2016). Понегде се користе синтагме *први мајдан* и *други мајдан*: „Аутор је на почетку подсетио да је Наранцаста револуција из 2004. године у међувремену добила и назив 'први мајдан', јер се догодила десет година пре другог 'мајдана' који нам је сада много познатији” (kcns.org.rs, 13. 12. 2019); „Украјински аналитичари такву ситуацију пред другим кругом метафорично називају 'Трећи Мајдан' (први је 'Narandžasta revolucija' 2004, а други pomenuta 'Revolucija dostojanstva' 2014), u kome su sasvim spontano udruženi s jedne strane oni koji vole Ukrajinu i ponovo protestuju protiv svega protiv čega su protestovali i na prethodna dva Majdana i sa druge – protivnici proevropske Ukrajine” (balkans.aljazeera.net, 15. 4. 2019). Разликовање ова два „мајдана” може се постићи и додавањем године када су се збили: „Ogromnu odgovornost za aktuelna zbivanja snose ukrajinska politička i intelektualna elita. Majdan 2014. je bio uvod u današnju katastrofu”, (nspm.rs, 27. 2. 2022).

У српском језику неологизам *мајдан* има и значење побуне и демонстрација чији је циљ смена актуелне власти. Прозападно оријентисани изворни говорници српског језика на овакве побуне гледају крајње позитивно и за њих оне представљају развој демократије – под условом да смењена власт или власт коју треба сменити није по вољи западних земаља: „**У Србији је потребан други Мајдан, друга револуција**. Ако се странка не може реформисати и ако не изгуби изборе, једини избор је да ураде оно што су Украјинци урадили кад су збацили своју коруптивну владу која је била повезана са Москвом” (novosti.rs, 17. 3. 2022). У ексцерпираној грађи неупоредиво чешће се среће значење мајдана као насилне смене легитимне власти, изабране на изборима, а која није по вољи западних земаља, од стране група и појединаца које углавном

финансирају и контролишу западне обавештајне службе: „Како би могли да функционишу разни мајдани, обојене револуције, олује и блѣсковци – без извршилаца у виду старих и нових нациста, звали се они усташе или бандеровци, или некако друкчије, са истим значењем и идеолошком матрицом. Све њих обједињује и одржава у животу тзв. дубока држава као цивилизацијски, тачније – антицивизацијски монструм овог времена, и употребљава кад јој то затреба, у настојању да глобалистички овлада планетом” (novosti.rs, 10. 3. 2022); „*Savetnik srpskog člana Predsedništva BiH Milan Tegeltija poručio je danas opoziciji da u Republici Srpskoj 'neće biti dozvoljeni nikakvi Majdani, narandžaste revolucije i prekrajanje narodne volje na ulici' koje želi da sprovede, kako je ocenio, šačica stranih plaćenika*” (insajder.net, 4. 10. 2022). Синоним за ово значење лексеме *мајдан* је *обојена револуција*.

Презиме *Бандера* налази се у седамнаест лексичких јединица: *Бандера-ленд, бандераш, бандерашки, -а, -о, бандераштво, бандеризам, Бандеристан, бандеристички, -а, -о, бандеровац, бандеровски, -а, -о, бандеролог, Бандерштат, дебандеризација, нацистичко-бандеровски, -а, -о, необандеровац, необандеровски, -а, -о, новобандеровац, пробандеровски, -а, -о*.

На украјинског националисту Степана Бандеру у Украјини, као и ван ње, гледа се веома различито. У Западној Украјини сматрају га херојем и борцем за украјинску независност. На истоку и југу Украјине он је терориста и нацистички колаборациониста. До почетка овогодишње специјалне операције/руске агресије, у Пољској, Чешкој и Словачкој Бандера је сматран за злочинца који је одговоран за убиства хиљада људи на њиховим територијама. Од става према Степану Бандери зависи какве ће конотације имати лексеме с његовим презименом у основи – од крајње позитивних до крајње негативних.

У општим описним речницима српског језика (РСАНУ, РМС, РСЈ 2007) није забележена именица *бандеровац* (или нека друга лексема с презименом *Бандера* у основи). То не значи да ова именица ниједном није употребљена у српском језику пре руско-украјинског конфликта у 21. веку, у значењу које би се односило на присталице Степана Бандере за време Другог светског рата и чланове његове фракције *Организације украјинских националиста*, јер описни речници, чак и они највећи, не могу да забележе све речи употребљене у неком језику, а то, уосталом, и није њихов посао¹³. Сигурно је да ова реч, уколико је и била употребљена у стручним и научним текстовима, није била део општег лексичког фонда и огромној већини изворних говорника била је потпуно непозната и неразумљива. Ову тврдњу поткрепљује чињеница да Степан Бандера није забележен у познатијим енциклопедијама и лексиконима објављеним у Србији у другој половини двадесетог века. Због тога именицу

¹³ О исцрпности описних речника в. Оташевић 2008: 6–10.

бандеровац у значењу које се односи на украјинске националисте двадесет првог века нисмо означили као семантички неологизам.

Готово све лексичке јединице с презименом *Бандера* у основи забележене у ексцерпираној грађи имају крајње негативне конотације.

5. ЗАКЉУЧАК

Број нових лексичких јединица у српском језику повезаних с руско-украјинским сукобом, како се види из овог рада, веома је велик. То показује да овај сукоб, али и Русија уопште, за Србију и Србе имају велики значај.

Инвективи су изузетно бројни и многи од ексцерпираних текстова представљају вид језичке агресије. Већина овде наведених лексичких јединица у савременом српском дискурсу перцепира се радикално супротно – у зависности од политичких ставова говорника.

ЛИТЕРАТУРА

- Баребина/Семјонова 2017:** Н. С. Баребина, О. Ф. Семенова, Языковые инновации в медиатекстах описания политической борьбы на Украине, *Евроазиатское сотрудничество: гуманитарные аспекты*, 1, 190–200.
- Безрукова 2016:** А. А. Безрукова, Новые семантические и синтагматические характеристики лексемы *Майдан* в политическом дискурсе XXI века, у: С. И. Дубинин, В. Д. Шевченко (ред.), *Эволюция и трансформация дискурсов. Вып. 1: Сборник научных статей*, Самара: Самарский университет, 180–189.
- Белевцева 2016:** Т.М. Белевцева, *Живий словник неологізмів Революції Гідності*, <http://tpal.com.ua/spase/osnnapr/uchproekt/doc/uchproekt/15.pdf>.
- Васильев/Подсохин 2016:** А. Д. Васильев, Ф. Е. Подсохин, Информационная война: лингвистический аспект, *Политическая лингвистика*, 2 (56), 10–16.
- Громовенко 2021:** В. В. Громовенко, *Словотворення політичних неологізмів в українській та англійській мовах: зіставний аспект: дисертація на здобуття ступеня доктора філософії: спец. 035 філологія, 03 гуманітарні науки*, Міжнародний гуманітарний університет,

Одеса; Донецький національний університет імені В. Стуса, Вінниця. (необјављена докторска дисертација).

- Жданова/Рацибурска 2015:** Е. А. Жданова, Л. В. Рацибурская, Медийные новообразования как средство отражения современной украинской действительности, *Вестник Татарского государственного гуманитарно-педагогического университета*, 2 (40), 46–50.
- Заводна 2021:** Л. Заводна, Лексичні новотвори, виникнення яких зумовлено сучасними суспільними процесами, *Молодь і ринок*, 9 (195), 141–144.
- Капела 2018:** Е. Kapela, Neologizmy polityczne w nagłówkach rosyjskich tekstów medialnych, *Przegląd Rusycystyczny*, 1, 143–153.
- Катермина 2017:** В. В. Катермина, Неологизмы в русском и англоязычном дискурсах как экспоненты культурных знаков, *Вестник Череповецкого государственного университета*, 5 (80), 135–140.
- Кириљук 2018:** О. Л. Кириљук, Суспільно-політичні неологізми як віддзеркалення мовної картини воєнного протистояння, *Наукові записки НаУКМА. Мовознавство*, 1, 58–62.
- Кошкарова 2016:** Н. Н. Кошкарова, Новообразования русского языка как когнитивно-дискурсивный феномен, *Вестник Южноуральского государственного университета. Серия: Лингвистика*, 4, 40–45.
- Куз 2014:** Г. Кузь, Українська суспільно-політична неологія: Лексика та фразеологія, *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Мовознавство*, II (24), 134–139.
- Оташевић 1993:** Ђ. Оташевић, Разграничење оказионализама и неологизама, *Научни састанак слависта у Вукове дане*, 23/2, 251–255.
- Оташевић 2008:** Ђ. Оташевић, *Нове речи и значења у савременом стандардном српском језику : Лингвистички аспект*, Београд: Алма.
- Оташевић 2021а:** Ђ. Оташевић, Речник деантропонимних неологизама (1), *Новоречје : Научно-популарни неолошки часопис*, 4, 113–121.
- Оташевић 2021б:** Ђ. Оташевић, Речник деантропонимних неологизама (2), *Новоречје : Научно-популарни неолошки часопис*, 5, 148–157.
- Оташевић 2022а:** Ђ. Оташевић, Оказионалне словенице у савременој српској афористици : творбени аспект, *Новоречје : Неолошки часопис*, 6, 139–155.
- Оташевић 2022б:** Ђ. Оташевић, Речник деантропонимних неологизама (3), *Новоречје : Неолошки часопис*, 6, 183–187.

- Подсохин 2017:** Ф. Е. Подсохин, Лексические новообразования российского политического дискурса, *Вестник Красноярского государственного педагогического университета им. В. П. Астафьева*, 2 (40), 243–245.
- Попко 2016:** М. В. Попко, Языковой образ-концепт УКРАИНА в современных русскоязычных СМИ, *Nová rusistika*, VIII/2, 2015, 19–32.
- Радченко 2016:** Д. А. Радченко, «Жареный укроп» с «кровью младенцев»: пищевые коды российско-украинского конфликта, *Антропологический форум*, 31, 209–234.
- Радченко/Архипова 2018:** Д. Радченко, А. Архипова, Укроп и вагник: „язык вражды” российско-украинского конфликта как нападение и защита, *Ab Imperio*, 1, 191–220.
- РСМ:** *Речник српскохрватскога књижевног језика I–VI*, Нови Сад: Матица српска.
- РСАНУ:** *Речник српскохрватског књижевног и народног језика*, Београд: САНУ – Институт за српски језик САНУ.
- РСЈ 2007:** *Речник српскога језика*, Нови Сад: Матица српска.
- Соснина 2021:** Л. В. Соснина, Языковые особенности военного конфликта в медийном дискурсе, *Вестник Донецкого национального университета. Серия Д: Филология и психология*, 3, 3–8.
- Степаненко 2017:** М. Степаненко, *Політичне сьогодення української мови: актуальний перифрастикон : монографія*, Харків: Видавець Іванченко І. С.
- Химик 2015:** В. В. Химик, Майдан как феномен русской и восточнославянской языковой действительности, *Политическая лингвистика*, 3, 57–64.

RUSSIA-UKRAINE CONFLICT-RELATED NEW SERBIAN VOCABULARY

Summary

The paper analysis the new lexis that entered the Serbian language between 2013 and 2022 with regard to the Russo-Ukrainian conflict, starting from the civic protests in Kiev's Independence Square in November 2013. The excerpted corpus contains 127 lexemes.

Most of the excerpted lexemes are formed by affixation. Compound words are rare. Among the excerpted lexemes are also 11 blends: *Donbabwe*, *Luganda*, *majdaun*, *majdaun-*

ovac, *Natovizija*, *okupendum*, *Ukradina*, *Ukropitek*, *Usrajina*, *Usrajinac*, *usrajinski*, four of them coined by complete blending, and the rest of them coined by contour blending.

In the new Serbian vocabulary reflecting the Russo-Ukrainian conflict, two roots stand out: the common noun *majdan* and the surname *Bandera*. Of the excerpted new lexemes, as many as 38 contain the word *majdan*, while the *Bandera* surname can be found in 17 new lexical units.

Rather large number of new Serbian lexemes that stemmed from the said conflict indicates the impact the conflict, but also Russia in general, has had on Serbia and the Serbs.

Examples of invective abound and many of the excerpted texts are a kind of language aggression. The attitudes towards most of the examined lexemes in the contemporary Serbian discourse radically differ though, depending on political stances of speakers.

Key words: neologisms, nonce words, Russia, Ukraine, Serbian language.

Đorđe R. Otašević